Connie Hedegaards tale ved offentliggørelsen af DMU's miljøtilstandsrapport

Taler	Dato	Sted
Connie Hedegaard Miljøminister	22. september 2005	København

Hvad bør miljøtilstandsrapportens konklusioner betyde for fremtidens miljøpolitik?

Tak for lejligheden til at være med til offentliggørelsen af DMU s miljøtilstandsrapport 'Natur og Miljø 2005' .

En spændende rapport med mange gode oplysninger og analyser og en god anledning til at se på de overordnede linier [sic] i natur- og miljøpolitikken; - de fremskridt vi gør, og de områder, hvor der er brug for en ekstra indsats.

Tilstandsrapportens formål er først og fremmest at skabe et overblik, som gør det muligt at tage stilling til den politik der føres og skal føres. Et solidt grundlag for den offentlige debat og de politiske beslutninger.

Overblik over miljøøkonomi og miljøtilstand

Det er fjerde gang på 12 år, at DMU udgiver en miljøtilstandsrapport. Miljøtilstandsrapporten er resultat af udviklingen i Poul Schlüters regeringstid i 80'erne, hvor en række omkostningskrævende indsatser blev sat i gang:

Effektiv spildevandsrensning blev udbredt til alle Danmarks byer,
Røgrensning på kraftværker og de store industrivirksomheder, og
Den første vandmiljøplan.

For bare at nævne nogle af de største.

For at prioritere de voksende miljøudgifter var det nødvendigt at skabe

Et overblik over de økonomiske konsekvenser af den førte miljøpolitik, og et samlet billede af udviklingen i natur og miljø.

Det var ikke mindst forhandlingerne om den første vandmiljøplan, som gjorde det klart, at vi simpelt hen ikke vidste nok om naturen og vores påvirkning af den til at sætte målrettet ind. Og derfor havde vi også svært ved at skaffe os sikkerhed for, at de store investeringerne også ville give de ønskede resultater. Mest muligt miljø for pengene, som det i øvrigt allerede hed i Per Stig Møllers miljøministertid.

Alle - omkring de fleste - kunne se, at der var alvorlige problemer med vores søer og vandløb og de kystnære havområder. Men der var stor forskel på de forklaringer, der blev givet på problemernes årsager og på forslagene til, hvordan vi bedst kunne afhjælpe dem. Forhandlingerne om den første vandmiljøplan var - har jeg forstået - en af de mest høj-dramatiske i dansk miljøpolitiks historie.

Der blev råbt 'hovsa-løsninger' efter mange nye forslag til natur- og miljøpolitikken, og der blev derfor taget en række politiske initiativer for at forbedre det faglige og videnskabelige grundlag.

Systematisk overvågning af miljøets tilstand og flere penge til forskningen – både i det nydannede DMU og gennem Det Strategiske Miljøforskningsprogram. Det er dén forskning og overvågning, som efterhånden har gjort det muligt at se de store linier i naturens og miljøets udvikling, og skabe den viden om de aktuelle problemer, som er samlet i "Natur og Miljø 2005' .

Vi er i en helt anden situation end dengang, med et solidt grundlag for den offentlige debat og de politiske prioriteringer på natur- og miljøområdet. Enkelt-sagerne indtager ganske vist en stor del af pladsen i den daglige nyhedsstrøm; men vi er blevet bedre rustet til at sætte dem i deres rette

perspektiv. Skelne mellem stort og småt.

Tilstandsrapporten giver os alle sammen en mulighed for at følge med. Og til dem der tøver med at gå i gang med den omfangsrige rapport, skal jeg bare minde om de miljøindikatorer, vi offentliggør hvert år, hvor det er noget lettere at følge udviklingen over tid på en række udvalgte områder.

Videnssamfund – afkobling - miljøteknologi

Man kunne måske tro, at miljøbelastningen vil falde nærmest automatisk, efterhånden som vores samfund udvikler sig i retning af et videnssamfund, hvor den tunge industri betyder mindre og mindre.

Men det er ikke er en udvikling, der kommer af sig selv. Det forudsætter en aktiv politik at presse på den teknologiske udvikling, så vi lærer at "gøre mere med mindre". Det er lykkedes på en række områder.

Rapporten peger f.eks. på områder, hvor vi gør fremskridt med miljøet og miljøeffektiviteten. Det mest oplagte eksempel er vores energiforbrug, som har været nogenlunde det samme i 30 år, mens bruttonational-produktet er fordoblet.

Men rapporten viser også, at den forbedrede miljø- og ressourceeffektivitet opvejes af det stigende forbrug, og at vores samlede miljøbelastning derfor er stigende på mange områder, på trods af de fremskridt, vi gør.Det er også baggrunden for, at jeg opfordrer virksomhederne til at påtage sig deres miljøansvar og sætte fart på udvikingen af mere miljøeffektiv teknologi og mere miljøvenlige produkter. Både for at bidrage til løsningen af problemerne – og for at skabe sig nye afsætningsmuligheder på et stadig mere miljøbevidst internationalt marked. Det gælder i øvrigt også når de vælger at flytte ud: For rapporten peger desværre også på, at en del af forklaringen på de miljøforbedringer, vi har set, er at dele af den mere miljøtunge produktion er flyttet til udviklingslande og lavtlønslande i Asien, Sydamerika og Østeuropa. Vi producerer altså stadig miljøproblemer – men bare ikke hos os selv. Det understreger jo i den grad nødvendigheden af vores internationale arbejde på at

få deres miljøbeskyttelse og arbejdsvilkår op på et niveau, der svarer til vores.

Fremskridt - og manglende fremskridt

En opmuntrende konklusion i rapporten er, at vi har opnået de bedste resultater på de områder, hvor vi har opstillet klare mål, og fulgt dem op med specifikke krav og systematisk overvågning af de resultater, der nås.

Det gælder for eksempel

på vandområdet med vandmiljøplanerne,
på energiområdet, hvor krav om øget energi-effektivitet og energispareplaner har givet en kraftig nedgang i miljøbelastningen,
og det gælder for luftforureningen i øvrigt, hvor det for eksempel er lykkedes at få nedbragt udslippet af svovl i hele Europa.

Det nytter altså noget, at gøre en indsats. Politikken virker!

Der er andre områder, hvor det er gået knap så godt. Biltransporten, for eksempel. Bilernes brændstof-økonomi er forbedret, men det mere end opvejes af større og tungere biler og stadig mere kørsel. Udbredelsen af katalysatorer har bragt forureningen væsentligt ned, men vi slås stadig med forurening med de fine partikler og et voksende udslip af CO2. Selve biltrafikkens omfang er i sig selv et problem.

5 store udfordringer

Der er altså stadig hårdt brug for miljøpolitiske fremskridt, og tilstandsrapporten fremhæver 5 udfordringer som de største i de kommende år:

Klimaforandringerne,
Kvaliteten af vores vandområder,
Det fortsatte pres på naturen,
Miljø og sundhed, og
Vores ressourceforbrug.

Lad mig sige lidt om hver af dem:

Klima

Opgaverne på klimaområdet sættes af den internationale dagsorden. Vi har påtaget os en betydelig forpligtelse til at reducere vores udslip af drivhusgasser, og regeringen arbejder målbevidst på at indfri den – nationalt og internationalt. Det er en meget krævende opgave, som berører os alle sammen, og rapporten har ret i, at vi har et godt stykke vej at gå.

Og arbejdet på at begrænse de globale klimaforandringer er jo ikke gjort med Kyotomålene. Sidste måned havde jeg inviteret en række af mine ministerkolleger til Grønland for at drøfte, hvordan vi kommer videre efter 2012. Og der var bred enighed om behovet for at sætte yderligere skub i udviklingen af ny energiteknologi, som kan begrænse udslippet; – og om behovet for at få alle lande med – ikke mindst USA og de store ulande – Kina, Indien og Brasilien. Vi skal hjælpe og støtte hinanden, og ikke pege fingre af nogen.

Uanset hvor meget og hvor hurtigt vi får nedbragt de globale udslip står det klart, at klimaet forandrer sig. Det er vi nødt til at forberede os på. Også i Danmark. Derfor er regeringen nu ved at udarbejde en strategi for, hvordan vi kan imødegå de forventede virkninger af klimaændringerne.

Vandområderne

Vi er kommet langt med vores vandproblemer, men de er ikke løst. Udledningen af næringsstoffer fra byernes spildevand og landbruget er reduceret. Målene i den første vandmiljøplan er nået. Men der er stadig for hyppige iltsvind i vores farvande, som skyldes de mange næringsstoffer, vi udleder. Kvaliteten af vores vandløb, søer og kystnære farvande er langt fra tilfredsstillende. Det tager tid før de biologiske systemer reagerer, og udvaskningen skal reduceres yderligere.

Vandmiljøplan 3 er næste skridt på vejen; - og med miljømålsloven har vi lagt rammerne for, hvordan vi skal forvalte de såkaldte Natura 2000 områder, søer og vandløb og de kystnære farvande. I løbet af de næste 10 år skal vi have gennemført EU's vandrammedirektiv og fugle- og habitatdirektiverne som skal skaffe os renere vand og en mere mangfoldig natur. Det er en stor opgave, som staten og kommunerne skal løfte i fællesskab.

Én af de afgørende forudsætninger er, at vi får sat skub i den teknologiske udvikling i landbruget, så vi får nedbragt forureningen med næringsstoffer og pesticider yderligere. Der er en lovende udvikling i gang, og jeg er ved at forberede en ændring af miljøreguleringen af landbruget, som skal stimulere til nytænkning og udvikling af et stadig mere miljøeffektivt landbrug.

Naturen fortsat under pres

Naturen er samlet set under pres, og vi har sammen med de øvrige EU-lande sat os det ambitiøse mål at standse tilbagegangen i biologisk mangfoldighed inden 2010.

Gennem de seneste 100 år har udryddelsen af arter på verdensplan været 1.000 gange større end den udvikling vi kender gennem jordens lange historie. Målet om ligefrem at stoppe tendensen er meget ambitiøst - også for Danmark.

Gennemførelsen af de 3 EU-direktiver, jeg har nævnt, er nogle af de væsentligste redskaber. De stiller krav til forvaltningen af vore naturområder, af vores

vandoplande og af en række dyre- og plantearter.

Det bliver en udfordrende opgave at sikre kvalitet og sammenhæng i vore naturområder og gode levesteder for planter og dyr. Det gælder også på det åbne hav, hvor vi er i fuld gang med at kortlægge naturforholdene.

Der er ingen enkle løsninger. Vi får brug for en bred vifte af aktiviteter for at få vores naturområder til at hænge bedre sammen. Vi skal frem til en helhedsorienteret naturforvaltning, og jeg håber, at arbejdet med de kommende nationalparker vil give ny energi og inspiration i arbejdet.

Der er i sandhed opgaver nok og det er ikke tilfældigt, at en stor del af de øgede bevillinger der kommer til miljøområdet i de kommende år, skal sættes ind på en bedre naturbeskyttelse, naturforvaltning og naturgenopretning.

Miljø og sundhed

DMU s tilstandsrapport peger også på miljø og sundhed som et væsentligt indsatsområde. Det er i øvrigt også ét af de områder, hvor der er stort behov for forskning og hvor der er store huller i vores viden. Nogle af de alvorligste påvirkninger af vores helbred kommer

fra byluftens forurening med partikler fra blandt andet biler og lastbiler;
Trafikstøjen giver også sundhedsproblemer;
og der er sundhedsproblemer med mange af de kemikalier der er i de produkter, vi bruger.

Lad mig bare nå at sige noget om 2 af emnerne:

Udslippet af partikler er godt nok faldet og koncentrationen af partikler i luften i byerne er halveret over de seneste 15-20 år. Men især de meget små partikler er fortsat et problem.

Partikelfiltre på biler og lastbiler vil spare liv, og skatteministeren er ved at finde

en måde at præmiere partikelfiltre på dieselbiler, så vi kan få udbredt dem både til de tunge biler og til personbilerne.

De mange kemikalier der indgår i de produkter, vi bruger hver dag, giver også anledning til bekymring. Der er 3 gange så mange forskellige kemiske stoffer i vores varer og produkter, som der var for bare 10 år siden.

Vi kender kun virkningerne for vores helbred af et fåtal af dem, så ingen kan sige præcist, hvad de mange stoffer gør ved os. Og slet ikke den akkumulerede effekt. Det er bekymrende at høre om de mange undersøgelser der peger i retning af at kemiske stoffer er årsag eller medvirker til den stigning vi har set de seneste 20-30 år i antallet af hormonrelaterede kræftilfælde (bryst-kræft, prostatakræft og testikelkræft) og vores kedelige verdensrekord i lav sædkvalitet hos danske mænd.

Vi arbejder med mærkning og med at erstatte de stoffer, vi ved er farlige. Nogle af de allerfarligste har vi fået forbudt. Men vi er langt fra at have kontrol med de mange kemikalier, der omgiver os. I EU arbejder vi på en ny kemikalieregulering – REACH – som skal føre til en bedre håndtering af de mange kemikalier og til bedre viden om de mange stoffer.

Målet er at nå frem til, at brugen af miljø- og sundhedsskadelige stoffer skal være ophørt i 2020. Men ingen bør være i tvivl om, at det er en kæmpe opgave. Den kan kun løses i et europæisk- og i et videre globalt samarbejde der gør kemikalieindustrien mere ansvarlig for de produkter, den sender på markedet.

Vi skal have vendt bevisbyrden. Det skal være producenterne selv, som skal undersøge de forskellige kemikaliers virkninger på vores helbred og på naturen før vi eventuelt tage dem i brug.

Et højt ressourceforbrug

Lad mig til sidst komme tilbage til vores ressourceforbrug.

Danmark står for mange lande som et forbillede på miljøområdet, og vi har også gjort store fremskridt, som jeg har nævnt. Men tilstandsrapporten kan desværre

fortælle, at Danmark ikke er noget foregangsland, når det gælder ressourceforbrug pr. indbygger.

Vi trækker på ressourcerne langt ud over vores indenlandske produktionsmuligheder. Og der er ikke mange tegn på, at vi er på vej til at nedbringe vores ressourceforbrug til 1/4, som er det langsigtede mål i regeringens strategi for bæredygtig udvikling.

Det er brug for markante fremskridt, hvis vi for alvor skal vende udviklingen. Komme frem til et egentlig fald i vores ressourceanvendelse. Der skal ske noget på alle forbrugsområder og alle dele af vores produktion for at komme i den retning.

Vi har resultater at fremvise. Resultater, vi kan være stolte af. Men vi er kun ved begyndelsen af den miljøteknologiske revolution, der skal til for at skabe bæredygtig vækst – i Danmark og i verden.

Vi skal have nye fremskridt for miljøet til at gå hånd i hånd med økonomisk vækst, beskæftigelse og bedre konkurrenceevne.

Derfor arbejder regeringen med at styrke den miljøteknologiske innovation. Den kommer som sagt ikke af sig selv. Det kræver klare mål, stabile rammer for virksomhederne, forskning og udvikling. Det kræver et gennemtænkt mix af forskellige virkemidler og det kræver udsyn udover landegrænserne.

I begyndelsen af det nye år vil regeringen fremlægge en handlingsplan for miljøeffektiv teknologi, som sætter fart i udviklingen.

Vi ved, at det kan lade sig gøre. Det er lykkedes for en række danske virksomheder gennem målrettet innovation og godt købmandsskab at skabe miljømæssige fremskridt og samtidig erobre sig en plads på verdensmarkedet. Det skal vi have mange flere virksomheder til at gå i gang med.

Og vi skal stille de nye løsninger til rådighed for udviklingslandene, så vi undgår den eksport af miljøproblemer, jeg har været inde på.

Læst på den måde, er tilstandsrapporten ikke kun et katalog over manglende fremskridt. Den åbner nye muligheder. En spændende og perspektivrig fremtid

med store udfordringer.

Jeg håber, I vil tage imod den i den ånd.

Tak for opmærksomheden.

Kilde
Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Det Konservative Folkeparti, Politisk tale

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/tale-ved-offentligggoerelsen-af-dmus-miljoetilstandsrapport